

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- תג המפתח
- ספרית העומר ותג
- הסוכנות
- מי בין המצוינים - גלות ואולה
- ניסח הראשון
- תג המפתח
- תוכנו
- ימי המסע
- הגדה של פסח
- בניית מערות הממדייות
- שומרי המוסר
- שיר השירים
- שבת שירוש
- מידת הכתוב
- שיטת כתיבה
- עניינים בשי"ס ובהלכה
- מציאות שבי"ב
- רב ראשית ח"א - מאמרי
- מבוא בראשית-תג
- בראשית ח"ב - על
- לק-תולדות
- בראשית ח"ג - יצא-ויחי
- שנות ח"א - שנות-בשלח
- שנות ח"ב - מאמרי מבוא
- יחזקאל-מספחים
- שנות ח"ג - תרומה-פקודי
- יקרא ח"א - יקרא-פסוקי
- יקרא ח"ב - אח"י-מסופי
- במדבר ח"א - במדבר-שילח
- במדבר ח"ב קורח-מטעי

ניתן לרשימה: mechonbenmelech@gmail.com | Warehouse: 9842450220
בארה"ב ניתן לרשימה: sales@yefenofbooks.com

פרשת אמור תשפ"ב
גליון מס' 206

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת אמור

וחשובי העם, הרי זה זלזול ופחיתות במעמדם. וכמו שכתב הרמב"ן 'פרש הכתוב כי למעלת הכהן בעבור שהוא ראוי להיות הגדול והנכבד בעמיו יהירנו שלא יחלל מעלתו בטומאת המתים'.

ומכאן יתבאר, כי לא חסה כאן התורה על עצם ה'טומאה' של הכהן, שאם כן מדוע לא דקדקה תורה עם הכהן רק על טומאת נפש, ולא אסרה על טומאה

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו (כא, א)

אזהרת הכהן שלא יטמא עצמו בטומאת מת, והוגדר בלשון זה: "לנפש לא יטמא בעמיו", שלא יטמא טומאת נפש' שהיא טומאת מת [לאפוקי שאר טומאות]. והוסיף לומר: "בעמיו", ויש להבין מה באה תוספת לשון זו לומר, ומדוע לא די ב"לנפש לא יטמא" - כשאר מצוות ואזהרות התורה, שאין הכתוב מזכיר בשום מקום שאזהרה פלונית היא 'בעמיו' דייקא. וגם אין מובן כל כך פירוש המילה.

אך מהפסוק בסמוך (פסוק ד) "לא יטמא בעל בעמיו להחלו", נראה שהדגשה זו באה לפרש את הטעם לאיסור טומאת מת לכהן, שאחר שמפרט הכתוב אימתי מותר להיטמאות ומתי לא, מסיים: לא יטמא בעל בעמיו להחלו, שתרגמו אונקלוס: 'לא יסתאב ברבא בעמיה לאחלותיה'. "בעל בעמיו" פירושו אפוא 'רבא בעמיה', גדול ונכבד בעמו.

וזה גם הפירוש "לנפש לא יטמא בעמיו", שהוזהר הכהן שלא להיטמאות בגין מעמדו וחשיבותו בקרב העם, דאחר שהוא 'רבא בעמיה' הרי זה זלזול בקדושת מעמדו כשהוא מיטמא למתים. שההתעסקות הזאת במת אינה ראויה אלא לשאר העם, אבל כלפי נכבדי

בגליון

פרשת אמור

ביאורי פסוקים עמוד 1

איסור 'חדש' בארץ ובחוץ לארץ עמוד 7

היכל השבת

אזמרה בשבחיך למיעל גו פתחין עמוד 8

חכמה ומוסר

אוהב שלום ורודף שלום עמוד 10

פרנס השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכוננו

הרב ר' **יוסף** ב"ר שלמה **קרישבסקי** שליט"א
לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הבה"ח יצחק גרשון נ"י

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

לנחוצות ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של

מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור כל
גנזי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים הרבים
נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי התורה
מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
ליזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים לדבר
המצווה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למעלה הימנה
- סדרת ספרים
- ביאורים ופירושים
- על המורה הנסיון הורה
- ספרים
- על הש"ס
- ספר
- המת ומחשבת
- ביאורי סוחר
- ספר
- אמונה ומחשבה
- מגאן
- תורה ודעת
- אגודות
- הורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך

03-3077354

מנהלית מכון

סניפים 14 מקות מנוחה

עמדת הטבעה בבית מסת
לשמוך סניפיה רבני
מחולקים לפי גושים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בספרייה המיוחדת בביתו ושלם

מלון התחלה 054-8422488

כתובת איתם ישראל 1/9

מורה עילית

עמדת מכתב לפי סניף 46

לתיבת הדואר

mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים

בפרשת השבוע ובענייני דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התחלה

הודעה חשובה ומשמחת

לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

בשורת הדפסת המהדורה החוזרת של ספרי בן מלך על המועדים התקבלה בין חברי קהילתנו בצמאון רב וברגשי תודה

בין הספרים היסודיים ביותר של רבינו זצ"ל נמנים ספרי בן מלך 'חג המצות' וכן 'ספירת העומר וחג השבועות', בהם פורס את משנתו הבהירה בענייני מועדים אלו, דברי תורה רעננים שעבור רבים הם מפתיעים ומחודשים, לרגל הביקוש הרב לספרים אלו, אזלו מן המדפים ומזה עידן שלא ניתן היה להשיגם בשוק. דבר שגרם עיכובים מול המבקשים ליהנות מהאור הגדול שהבקיע רבינו הגדול בתורה ועבודת ה'.

מנהל המכון הרב אריה קרישבסקי שאל דלתותיו התנקזו כל הביקושים, נוכח להכיר בצורך הגדול ואזר עוז במאמצים מיוחדים להדפיס מהדורה חוזרת של הספרים החסרים בהם 'בן מלך - פורים' שנחטף כבכורה בטרם קיץ בערב יום הפורים, וכעת בימי חודש ניסן רבים שמחו למצוא שוב את 'בן מלך - חג המצות' מצוי על מדפי שוק הספרים ומיהרו לרכשו, ויחד עמו את הספר המבוקש 'בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות' שעבור תלמידי רבינו אין צורך לתאר את גודל חשיבותו והחידוש שבו בצורת הגישה לעניינים המבוארים בו.

קהל התלמידים הביעו את תודתם והוקרתם להנהלת המכון שמעבר לפוריות התמידית בעריכת הספרים החדשים שעל הפרק [כעת, השלמת הסדרה של בן מלך על התורה 'ספר דברים'], אינה מזניחה את הצורך לספרים שכבר יצאו מכבר, וערנית לצרכי הקהל ולביקוש התמידי לשפע תורתו של רבינו להאיר עמה לכל תפוצות ישראל. מהנהלת המכון נמסר כי ניתן להשיג את הספרים אצל הנציגים בבתי הכנסת, וכן בחנויות הספרים ברחבי הארץ.

אחרת כגון שרץ. אלא עיקר הקפידא הוא שלא 'יתעסק במת', אשר מאותה סיבה שהנגיעה והשייכות אל המת מולידה טומאה, מפני שהוא דבר שיש בו ריחוק וביזוי, ובגין כך הכהן אשר מעמדו נכבד מכל עדת ישראל, הוזהר לגמרי שלא להיטמאות.

איסור זה להיטמא למת, הוא חלק מחיוב העם לקדש ולרומם את הכהנים שביניהם, כמבואר בפסוק להלן "וקדשתו כי את לחם אלוהיך הוא מקריב" (פסוק ח). והיינו שיכבדוהו שאר העם, לרומם ולקדש את הכהן שיהא נכבד ביניהם. ומתוך כך נראה שאף דיני הכהן שבפרשה זו, שכולל בזה ג' איסורים עיקריים: איסורי טומאה, איסורי השחתת גופו כמו קריחה ושרט לנפש, ואיסורי חיתון בנשים שאסרה התורה לכהן הדיוט ולכהן גדול כדלהלן, בכל אלו שורש איסורם אינו איסור עצמי על הכהן, אלא כדי להבדיל את קדושת מעמדו של הכהן להתרומם בין העם, אשר מזה באים שלושת ענפי האיסורים הללו שפירטה התורה בפרשה זו.

והנה כי כן, צא וראה בפרשה זו שמוזכר כמה וכמה פעמים תיבת "בעמיו"; לנפש לא יטמא בעמיו; לא יטמא בעל בעמיו; כי אם בתולה מעמיו יקח אשה (פסוק יד); ולא יחלל זרעו בעמיו (פסוק טו). וביטוי לשון זה איננו מוצאים כאמור בשום מקום בתורה, לענין איזה איסור או מצוה. וכל זה מוכיח כדברינו, שיסוד כל איסורי הפרשה הזו תלוייה בהגדרת הכהן כמרוםם ונכבד בעמו.

וכבר הזכיר הרמב"ן כאן בפירושו 'בעמיו' (הפירוש הב'), ששיעור התיבות הוא כמו "לנפש לא יטמא הבעל בעמיו", והיינו כפסוק דלהלן "לא יטמא בעל בעמיו" שפירושו הפשוט 'רבא דעמיה', אף כאן כוונת הכתוב כך.

אמנם רש"י פירש 'לא יטמא בעל בעמיו', שבא ללמד שהאיסור הוא בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה. ומקורו בתורת כהנים. ולפי זה פירושו שאיסור הטומאה הוא רק "לנפש בעמיו", אבל מת מצוה שאינו נמצא בקרב העם, ואין כאן גם שיתעסק בכבודו ובקבורתו, שוב הותר גם לכהן להיטמא לו. ולפי זה כאילו נכתב: 'לא יטמא לנפש בעמיו'.

אך גם לדעת הרמב"ן שהפסוק מוסב על הכהן, שהוא 'בעל בעמיו', שפיר שייכת הדרשה להתיר מת מצוה לפסוק זה, כי מכאן נלמד לבאר שההיתר להיטמא למת מצוה אינו בגדר דחיה, שמחמת נחיצות וחשיבות מצות ההתעסקות במת שאין לו קוברין, התירה תורה איסורו גם לכהן. אלא גדר ההיתר הוא, שבאופן זה אין כאן שורש וטעם האיסור מיסודו, שכן ההתעסקות במת מצוה אין

בקדשים קלים יהא אוכל, שהן קלים, בקדשי קדשים לא יהא אוכל, לכך נאמרו קדשי קדשים ולכן נאמר קדשים קלים'.

הרי ששניהם צריכים להיכתב, 'קדשי קדשים' - שאם היה נאמר רק קדשים קלים לא הייתי יודע שאף מהקדשים החמורים אוכל. וזה באמת פשוט שהכתוב צריך ללמדנו. אבל גם צריך לכתוב 'קדשים קלים' - שהרי משה רבינו הותר לו לאכול קדשי קדשים, אבל קדשים קלים של חזה ושוק לא מצינו שהותר בהן הזר, וא"כ שמא אכן אסור לבעל מום, קא משמע לן.

ועדיין מרפסן איגרא, כיצד נוכל להעלות על דעתנו שיהיה בעל מום מותר רק בקדשי קדשים ואסור בקדשים קלים, ואף שמצינו כן אצל משה בשבעת ימי המילואים, שמא כך היתה לו הוראת שעה לאכול את 'בשר המילואים' אף שהוא קדשי קדשים, ואולי באמת היה מותר לו לאכול גם קדשים קלים, אלא שמאיזה טעם ציוה ה' שיאכל את בשר 'המילואים' ולא את החזה והשוק, ואכתי מנא לן להסיק מכאן היפך הסברה - שיותר רשאי בעל מום לאכול קדשי קדשים מאשר קדשים קלים, מפני 'שלא מצינו' בפועל שהותרו קדשים קלים בזר.

והנראה לפרש בזה, כי הנה הכתוב מגדיר את ההיתר של אכילת בעל מום בקדשים בלשון זה - "לחם אלוהיו... יאכל". ומשמע מכאן שיסוד ההיתר הוא מפני שהקדשים הם "לחם אלוהיו", והרי שבת הכהונה כולו מוקדש ומופרש לה', והם כבני בית אצל ה', על כן נותן להם ה' כביכול מתוך שלו, "לחם אלוהיו" - היינו מאלוהיו של הכהן הוא אוכל. משולחן גבוה קא זכו, ואתכא דרחמנא הכהנים אוכלים.

ומטעם זה אנו למדים בפרשה זו, כי כל איסור בעל מום אינו אלא ל'עבודה', ששם צריכים הכהנים להיות גם שלמים ותמים בגופם, כיאה לעובדי ומשרתי המלך. אבל אכתי לא פקע מן הכהן עצם שם 'כהן', שהוא במלואו קדושתו כבן בית לה'. ולכן כל הכהנים אוכלים בקדשים, ואין הפרש בין שלם לבין בעל מום, שכן שניהם לאו משלהם הם אוכלים כי אם משולחן ה'. וכל זה מונח בלשון הכתוב: "לחם אלוהיו יאכל", שזו סיבת היתר האכילה לכל כהן באשר הוא.

ומעתה הואיל שזה גדר ההיתר, על כן יש מקום להחירו טפי באכילת קדשי קדשים לעומת קדשים קלים, שכן בקדשי קדשים לרוב חשיבותם שהם של ה', הרי ניכר יותר שאכילת הכהנים איננה אכילה

בה ביטוי של פחיתות וזלזול במעמדו. ורק במת שיש לו קרובים ומתעסקים, לא יאות לנכבדי העם שיתעסקו בו, וזה שייך רק למי שמיועד לכך. אולם במת מצוה הרי מעיקר הדברים הטיפול בו נופל על זה שפגע בו הראשון, ללא שום התייחסות למעמדו, ויד כהן ויד ישראל שווין בו. ולפיכך אין כאן שום זלזול במעמדו של הכהן, והרי זה הותר לו לכתחילה. על דרך שיבואר בסמוך לענין היתר טומאת כהן לקרוביו, שאין בכך פגם בקדושת מעמדו בעם.

* * *

כי אם לשארו הקרוב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו (כא, ב)

מה שהותר הכהן להיטמא לקרובים, פשיטא שאין הטעם משום שלצורך זה נדחה הלאו שהוזהר בו הכהן, אלא שלפי מה שנתבאר שאיסור ההיטמאות למת פוגמת בקדושת כהונתו ובכבודו הראוי לו, הנה כלפי קרובים, מתוך שהם קרוביו והוא אשר מופקד באופן טבעי ואנושי להתעסק בהם, ובעקבות כך מוטל עליו להיטמא להם - אין זה נחשב לפחיתות כבוד.

וכפי שנתבאר לעיל, אף במת מצוה שלפום ריהטא טעם היתרו הוא משום דיחוי, שמפני צורך מת נדחית מצוותו, עם כל זאת עלה בידנו לפרש, שגם במת מצוה הטעם הוא שמכיון שאין מי שיתעסק בצרכיו, אזי אין ההתעסקות בו נחשבת לפחיתות כבוד לכהן. וכל שכן שיש לומר כן כלפי טומאת קרובים.

* * *

לחם אלוהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל (כא, כב)

כהן בעל מום אסור בעבודה, אבל מותר הוא באכילת קדשים. ופתח בו הכתוב בהיתר לאכול קדשי קדשים, וסיים בהיתר לאכול קדשים קלים. והוא תימה רבתא, אחר שהותר לבעל מום לאכול קדשי קדשים כל שכן שיהא מותר לו לאכול קדשים קלים.

וזה לשון רש"י: 'ואם נאמרו קדשי הקדשים למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמרו הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המילואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים. כך מפורש בזבחים'. ובגמ' שם (קא): איתא עוד: 'ואילו לא נאמרו קדשי קדשים, הייתי אומר

דאדרבה, מחמת שהוא 'לחם אלוהיו' לכן הותרה אכילת קדשים לכהנים" שהם אוכלים משל ה', שהוא בבחינת אלוקי הכהן בהיותו עומד לפניו תמיד, וכלפי זה שווה כהן בעל מום לכהן תם.

בחודש הראשון... פסח לה'. והקרבתם אשה לה' שבעת ימים וגו' (כג, ה-ח)

כתב רש"י (פסוק ח): 'הם המוספין האמורים בפרשת פינחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה'.

דברי רש"י אלו צריכים ביאור רב, שכל קרבנות האישים שנכתבו בפרשתנו להקריבם במקראי קודש, היינו שבכך מתבטא עיקר קדושת המועד ועבודתו של היום, ואיך יתכן שאין הכתוב מדבר אלא על הקרבנות שיתבארו בפרשת פינחס, והכוונה היא למוספי החג שעדיין לא נזכרו כלל בתורה.

ועיקר התמיהה שיש בזה היא במהותם של דברים, שהרי כפי שביארנו במקומו, המוספין אינם באים לעבודת היום, אלא כתוספת על קרבן התמיד, שלכבוד היום מוסיפין על קרבן התמיד את מוספי היום, ואטו יתכן לפרש כי על כך מכוון הכתוב במצות "והקרבתם אישה".

ואם כי שבלשון גרידא רוב המקראות בפרשה זו שנאמר בהם 'הקרבת אשה', מתיישים שפיר עם קרבנות המוספים, ואין הדבר מכריח שנתחדשה כאן הקרבה מחודשת, אולם למרות זאת ישנם הבדלים מובהקים בין הפרשיות. שכן בשבת ובשבוועות לא נאמר כלל "והקרבתם אישה", על אף שיש בהם בוודאי מוסף כנזכר בפרשת פינחס. ומה שהוזכר כאן בשבוועות, הוא רק קרבן כבשי העצרת הבאים עם שתי הלחם, שהם קרבנות שונים מלבד המוספין, כמו שביארנו במקומו.

ובמה שכתב רש"י שבא ללמד ש'אין המוספין מעכבין זה את זה', יש לעיין, מדוע נדרש דין זה בפרשתנו. הלא דין זה היה מקום לפרשו או לדרשו בפרשת המוספין בפינחס, ששם עיקר מקומם של דיני והלכות קרבנות המוסף, ומה ענין דרשה זו לכאן.

וגם לא נתבאר כל הצורך מדוע הוצרך הכתוב לשם דרשה זו לכתוב בכל מועד ומועד את הפסוק "והקרבתם אישה", ולא סמך על מה שכתוב כן במקרא קודש של חג המצות.

והנראה בכל זה, שבוודאי שתי פרשיות שונות

שלהם, אלא אכילה משיירי שולחן ה', כלשון הכתוב ו, "חלקם נתתי אותה מאישי קודש קדשים היא", שכל עיקר אכילת הכהן היא בבחינת שיריים מאכילת גבוה. שה' הוא הנותן מאישיו חלק לכהנים. אכן בקדשים קלים, כאכילת זוה ושוק, הרי שם האכילה לכהנים היא לא קבלת חלק מאכילת גבוה, אלא להיפך, שכן נקבעה צורת עבודת הקרבן לכתחילה, שעל ידי נתינת החלקים לכהנים יש בכך מצד המקריב נתינה לגבוה, ועם אכילת החזה והשוק על ידי הכהנים, נעשית כסעודה של ה'.

וכפי שאכן הודגש דבר זה בחזה ושוק בלשון המקרא כמה פעמים - "וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה וגו' מאשר לאהרן ומאשר לבניו" (שמות כט, כז), "והיה החזה לאהרן ולבניו" (י, לא), "כי את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם, ואתן אותם לאהרן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל" (שם פסוק לד), וכן על זה הדרך בפרש שמיני בכמה מקראות. אמור מעתה, שהחזה ושוק הנתונים לכהנים היא נתינה ישירה מאת ישראל לכהנים, שעל ידי אכילתם מיקרי אכילת ה'. ושלא כאכילת קדשי קדשים על ידי כהנים, שבעיקרם הם נתונים כולם לה' - וה' הוא הנותנם לכהנים כשיריים מחלקו.

ומפני כן שפיר יתכן היה לומר, שלכן עדיפה אכילת בעל מומין בקדשי קדשים, ששם אין באכילה שום גדר של 'עבודה', כי אם מעשה אכילה משולחן ה', וכל עיקר פסולו של הבעל מום הוא רק בחלק העבודה, ולא בשם כהן. אולם בקדשים קלים הוי אכילת הכהנים מדיני 'עבודת הקרבן', ולא כאכילת שיריים כי אם מתנה לה' שנתונה מעיקרה לכהנים. וכיון שכל היתר אכילת בעל מום מן הקדשים הוא משום היותם "לחם אלוהיו", ואין הכהן אוכל משלו, שפיר הוה אמינא שכל זה ניחא לומר בקדשי קדשים, אבל בקדשים קלים שיש כאן אכילה של הכהן במתנה ישירה מאת הישראל, ואין הם כ"כ בגדר "לחם אלוהיו" כמו קדשי קדשים, מהיכי תיתי להתיר גם בהם את האכילה לבעל מום, והלא כל עיקר אכילת הכהנים מקדשים קלים מפני היותם עובדי ה' במקדש, ובוזה יש ריעותא טפי לבעל מום.

והיינו דטרך וכתב לה קרא, שלא רק קדשי הקדשים יאכל אלא גם מן הקדשים הקלים יאכל ג"כ. שסוף סוף כולם נכללים בכלל "לחם אלוהיו".

והמובן מתוך דברינו, שהלשון "לחם אלוהיו וגו' יאכל", אין שיעור הדברים שבא לומר שאע"פ שהוא 'לחם אלוהיו' מכל מקום הותר להם לאכול, אלא כאמור

המוספין היו צריכין להקריב קרבן אישה מיוחד משום "והקרבתם".

זו היא כוונת רש"י שהקרבת האישה האמורה כאן 'הם המוספין האמורים בפרשת פינחס', שלא בא לומר שעיקר הכוונה בקרא ד'והקרבתם' היא לקרבנות המוספין שבפרשת פינחס, אלא הפירוש הוא, כי לדינא, אחרי שכבר נאמרה פרשת המוספין, אין חובה להקריב קרבן אישה מיוחד נוסף משום חובת והקרבתם, אלא 'הם המוספין האמורים בפרשת פינחס', דמוספי החג עולים גם לחובה זו, ונקרא שפיר המועד 'מקרא קודש' להקרבת קרבנות אלה.

והנה הקרבת אישה של פרשתנו הבאה מדין מצות 'מקרא קודש' וכו"ל, לא נאמר בה שיעור. שמצד ה'מקרא קודש' אין חיוב להקריב מספר מסויים של קרבנות, שכן עצם העבודה שבהקרבת אישה הוא עיקר דינו ולא הקרבנות ומספרם, וכבר נקבע ליום קדוש לה' על ידי כל עבודת הקרבת אישה שהיא. ורק בפרשת המוספין שבפינחס, שכל ענין הפרשה הוא סדר קרבנות כל יום ויום כפי עניינו, שם אכן העיקר הוא הקרבנות ומספרם לסוגיהם, כפי שקבעה בהם התורה מספר מוספין הרצוי בכל מועד ומועד.

ומעתה היינו דדרשינן מהך קרא שאין המוספין מעכבין זה את זה, ותמהנו מה ענין הלכות המוספין לכאן, ואמאי לא דרשוהו בפרשת פינחס ששם מקומו. אך לפי האמור ניהא היטב, דילפינן מהכא, דמכיון שהמוספין קרבים גם מחמת חובת 'והקרבתם' המתקיימת בהקרבתם, אם כן מצד זה שפיר ראוי לומר שאף אם לא מצא את מספר הקרבנות הדרוש לחובת המוספים, נהי דחובת המוסף אינה יכולה להתקיים בשלמות, עדיין צריך להקריב מה שיש לו משום חובת 'והקרבתם'. שחובה זו הרי תקיים בשלימות, גם בכל קרבן שיבוא לרגל המועד. ובודאי עיקר החידוש הוא בדביעבד יוצא גם חובת המוספין, שמכיון שעולה לחובת 'והקרבתם' יכול קרבן זה לעלות בדביעבד גם לחובת המוסף [אבל מצד 'והקרבתם' הרי זה יכול לעלות לכתחילה בכל מספר קרבנות שהוא, ולא רק בדביעבד].

ואכתי עיקר קרא ד'והקרבתם אישה' לעצמו הוא בא - לקבוע 'מקרא קודש' למועדים, ולא רק לדרשה שלא יעכבו המוספין זה את זה. ולכן פשוט הוא שצריך לכתוב בכל מועד ומועד, שיהיה מקרא קודש להקריב אישה לה'.

לחלוטין הן, שהפרשה כאן היא 'פרשת המועדים' או 'מקראי קודש', ואילו 'פרשת המוספין' מקומה בפרשת פינחס, כמשמעות רהיטת לשון הכתובים.

פרשת המוספין בפינחס עניינה לקבוע מצות קרבנות לכל יום, החל מקרבן התמיד הקבוע בכל יום, וממשיך בקביעת סדר ומספר הקרבנות המחוייבים בכל יום ויום מימות השנה, שבתות, ראשי חודשים ומועדים, כהמשך לפרשת תמידין, שהיא חובת העבודה התמידית. ועל שם זה ייקרא שמו 'מוסף' שהוא קרבן נוסף מיוחד לימים מיוחדים, בנוסף על החובה היומית הקבועה בהקרבת התמידין.

אבל הפרשה כאן ב'אמור' עוסקת ב'פרשת המועדים', לפרט את 'אלה מועדי ה' מקראי קודש', וכל דיניהם, כפתיחת הפרשה, וממילא אף הקרבת האישה שבפרשה זו אינה באה לפרש את מצות המוספין, אלא נתפרש כאן גדר חיוב בפני עצמו כחלק מדיני מצוות המועד ומקרא קודש שבו, שזו עניינה של פרשה זו לקבוע סדר מועדי ה' מקראי קדש, וכאמור בסוף פרשה זו (פסוק לז): "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש להקריב אישה לה'", פירוש, אלה הם המועדים שיש בהם מצות הקרבת אישה לה'.

כלומר שגדר חובת הקרבת האישים לה' בימי המועדים האמור כאן, בא כחלק מהגדרת ימי המועדים כ'מקרא קודש', שאמרה התורה "מקרא קודש... והקרבתם אישה לה'", שנצטווין לקרוא את המועדים מקרא קודש בכך שמקריבין בהם אישה לה', והכתוב "והקרבתם אישה לה'" הוא פירוש ל'מקרא קודש'.

וחובה זו שלמדנו כאן בפרשת מקראי קודש, היא מלבד חובת המוספין של פרשת פינחס, שהרי מצד שני גדרים שונים הם באים כאמור.

אלא שלאמתו של דבר, גם אחרי שנתחדשה פרשת המוספין בפרשת פינחס, אין דין להקריב קרבן אישה מיוחד נוסף משום מצות 'מקרא קודש' בנוסף לקרבנות המוספים הקרבים במועדים. שכן אותן הקרבנות עולין גם למצות 'והקרבתם אישה' וגם כדי לקיים 'מקרא קודש'.

ולמעשה, שתי חובות הללו חובת והקרבתם אישה, וחובת המוספין, חופפות זו את זו, וקרבן אחד עולה לחובת שתיהן. ואותם הקרבנות הבאים בעיקרן מצד חובת 'המוספין' עולים גם לחובת 'והקרבתם', ותו אין חובה להקריב אישה נוסף לחובה זו, אף שלולא חובת

איסור 'חדש' בארץ ובחוץ לארץ

פרשת איסור חדש וקרבת העומר נוהג בחו"ל

נחלקו תנאים, אם איסור חדש נוהג גם בחוץ לארץ (קידושין לו.): 'כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ, ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ, חוץ מן הערלה וכלאים, רבי אליעזר אומר אף החדש'. והיינו שלדעת ת"ק איסור חדש אינו נוהג בחוצה לארץ, אבל לדעת רבי אליעזר, איסור חדש נוהג אף בחוצה לארץ.

עוד נחלקו תנאים, אם העומר מובא מתבואת חוץ לארץ; במשנה שנינו (מנחות פג): 'כל קרבנות הציבור והיחיד באין מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן, חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ'. ולמדהוה מדכתיב (כג, י) 'כי תבואו אל הארץ'. ואמרו שם בגמרא (פד) - 'כמאן דלא כי האי תנא, דתניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר, עומר בא מחוצה לארץ, ומה אני מקיים 'כי תבואו אל הארץ' שלא נתחייבו בעומר קודם שנכנסו לארץ, וקסבר חדש בחוצה לארץ דאורייתא היא, דכתיב 'ממושבותיכם' כל מקום שאתם יושבין משמע, וכי תבואו' זמן ביאה היא, וכיון דאורייתא היא אקרובי נמי מקריבין. הרי שלדעת חכמים העומר אינה בא מחוצה לארץ, אבל לדעת רבי יוסי, העומר בא אף מחוצה לארץ.

דעת הרמב"ם באיסור חדש

והנה בגמרא (שם פד) נתלו שתי המחלוקות זו בזו, שכן אמרו שאם החדש אסור בחו"ל מדאורייתא - סברא היא שאף לקרבן העומר תהא כשרה, ומתוך פשטות הדברים משמע, שאף לאידך גיסא תלויות שתי המחלוקות זו בזו, שלדעת הסוברים שהעומר אינו מובא מחו"ל אלא מקציר הארץ בלבד, הרי שאף איסור חדש אינו על תבואת חו"ל. אמנם בדברי הרמב"ם מצינו שנקט שתי ההלכות לחומרא, שבהלכות תמידין ומוספין (פ"ז ה"ה) פסק שהעומר אינו מובא אלא מתבואת ארץ ישראל, ומאידך בהלכות מאכלות אסורות (פ"ה"ב) פסק שאיסור החדש נוהג אף בחוץ לארץ. ולכאורה נראים הדברים כנוגדים זה את זה בייסודם, שהרי איסור חדש אינו תלוי אלא בקרבן העומר, וממה נפשך, אם תבואת חו"ל חשובה ראשית הקציר לענין איסור חדש - מה טעם לא תהא ראויה לקרבן העומר, ואם תימצי לומר שאינה חשובה ראשית הקציר לענין העומר - למה

זה תיאסר משום חדש, וכיצד יתירנה העומר. והרבה נתקשו האחרונים כיצד יעלו שני הדברים בקנה אחד.

עוד העירו האחרונים בדברי הרמב"ם, שכתב (תמידין ומוספין שם) - אין מביאין מנחה זו אלא מארץ ישראל שנאמר "והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן". ולפלא הוא, שהרי בגמרא למדהוהו מתחילת הפסוק שם, מדכתיב "כי תבואו אל הארץ", ומדוע משך הרמב"ם ידו מדרשה זו ויצא לדרוש ממקום אחר (ועיי' לחם משנה).

ביאור המחלוקת אם חדש נוהג בחו"ל

והנה בכדי להעמיד דעת הרמב"ם על בוריה, יש להקדים ולבאר יסודה של מחלוקת זו, אם החדש נוהג בחוץ לארץ או לאו.

יסוד גדרה ועניינה של מצות הקרבת העומר הוא, להקריב לה' את ראשית הקציר מן התבואה החדשה שנתן לנו. וכענין שנצטווינו להפריש תרומות ומעשרות מן הפירות, וחלה מן העיסה, כך נצטווינו להקריב את ראשית דגן הארץ לה'. כדי לבטא את ההכרה שכל אשר לנו משלו הוא, וכל פרי אדמתנו ויבול ארצנו ברכת שמים מעל היא, ומתנת ידו המלאה והרחבה. וכן כתב החינוך בטעם המצוה (מצוה שג): 'משרשי המצוה, לפי שעיקר מחייתן של בריות היא בתבואות, ועל כן ראוי להקריב מהן קרבן לה' אשר נתנם, טרם יהנו מהן בריותיו, וכעין מה שאמרו זכרונם לברכה בדומה לזה, כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה מעל ובו', וכמו שכתבתי בספר פעמים רבות'. [כן כתב במצוות ביכורים, תרומה ומעשר וחלה, ראשית הגז, קידוש בכורות וכיו"ב]. ואכן כפי שמבואר בדבריו, מצות הקרבת העומר ואיסור אכילת חדש ענין אחד הם, ובטעם אחד הם נכללים.

והן אמת, כי לא רק יבול ארץ ישראל הוא מתנת שמים, אלא בכל מקום שהאדם רואה ברכה בעמלו, והריהו נהנה מטוב הארץ אשר נתן לו ה', שומה עליו להכיר בטובה ולהודות לפניו, כי הוא הנותן זרע לזורע ולחם לאוכל. אלא שסברו חכמים, שמצות הקרבת העומר ואיסור החדש הכרוך עמה אינה נוהגת אלא בארץ ישראל בלבד, משום שרק בארץ שניתנה לנו נחלה לרשתה, מתייחסת ברכת היבול כמתנה שניתנה

ממנה בפועל, או אז נחשבת התבואה כמתנה שניתנה לישראל, אבל התבואה הקצורה שעדיין לא באה לכלל אכילה, עדיין אינה נחשבת כנתונה לו, וכל עוד שלא יאכלנה, אינה כלולה במתנת הקציר שעליה חלה מצות הקרבת העומר.

ומעתה מיושבים דברי הרמב"ם באופן נפלא, כי אכן רק כלפי ענייני אכילה בלבד, חשובה תבואת חו"ל בכלל מתנת ה' לישראל, ולכן היא אסורה באיסור חדש, משום שתיכף עם בואה לידי אכילה - תחול עליה חובת קרבן העומר, אבל כשהנידון הוא אם העומר עצמו יבוא ממנה, כאן פסק הרמב"ם כדעת החולק, כי על מנת שמנחת העומר תיחשב כקרבן הבא מתוך "ראשית הקציר" של עם ישראל, עליה לבוא מתבואת ארץ ישראל דווקא, השייכת לישראל כבר בשעת קצירתה. ולכן דקדק הרמב"ם להסמיק דינו להמשך הפסוק "והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן", כי אכן מצד היות העומר ראשית 'קצירכם' מתחייב הדבר, שרק תבואת ארץ ישראל נחשבת 'קצירכם', בהיותה שייכת לישראל משעת קצירה, אבל תבואת חוץ לארץ, כל עוד שלא נאכלה, אין לה ולחובת העומר ולא כלום, לפי שאין קצירתה נחשבת 'קצירכם', ולכן אינה ראויה לקרבן העומר.

במיוחד לישראל. אבל הדר בחוצה לארץ וקוצר את יבול אדמתו - מתנה זו אינה בכלל מתנת ה' המיוחדת לישראל, אלא נידונית כמתנה פרטית שנתן לו ה' באשר הוא, שאין לה חלק במתנת הקציר שנתן ה' לעם ישראל, שעליה חלים מצות העומר ואיסור חדש. ואילו רבי אליעזר סבר, שבכל מקום שאיש מישראל קוצר את קצירו ונהנה מברכת יבולו, מיוחסת מתנה זו כחלק ממתנת ה' הכללית לישראל, ואף עליה חלה מצות הבאת ראשית הקציר לה', ואיסור חדש הכרוך עמה.

הבאת ראשית הקציר דווקא מיבול ארץ ישראל

ונראה לבאר לאור זאת, כי הרמב"ם אכן פסק כרבי אליעזר שהחדש אסור בחוץ לארץ, וכענין שנתבאר שכל התבואה השייכת לישראל בכל מקום שהיא, כלולה בעניינה במתנת ה' שניתנה לעם ישראל. אלא שבכל זאת שונה מידת ארץ ישראל ממידת חוצה לארץ, כי בארץ ישראל - מאחר שהאדמה עצמה נתונה לעם ישראל, הרי שתבואת הארץ נחשבת כתבואת ישראל, מצד עצם היותה מגידולי ארץ ישראל. מה שאין כן בתבואת חוץ לארץ, על אף שגם בה מתקיימת מתנת ה' לישראל, אולם אין זה מצד הבעלות על האדמה עצמה, שהרי אדמת חו"ל אינה נתונה לנו, אלא מצד ההנאה הבאה לישראל ממנה.

ואם כן, רק בשעה שישאל אוכל מפריה ונהנה

היכל השבת

אזמר בשבחין למיעל גו פתחין

- 'ומאן דיתיב בעינוגא דשבתא, אסיר ליה לאעתרא מילה דחול, דהא פגים פגימו ביומא קדישא, מאן דיתיב בהלולא דמלכא, לא אתחזי למשבק דמלכא ויתעסק באחרא' (ח"ב דף מז:).

וענין נשגב זה נובע מכללות מהותו של השבת, כי המשמעות העמוקה של נתינת השבת לישראל היא שהקב"ה נוטל את עם ישראל אצלו במקומו, שהרי אין משמעות לקדושת ושביית השבת אלא אצל הקב"ה, שהוא יתברך שבת בו מכל מלאכתו אשר עשה, אלא שלוקח אותנו אליו, כדי לעשות עמו את השבת. ומכיוון שהשבת היא יומו של הקב"ה אשר הוא קורא לנו לעשות את השבת יחד עמו, כמלך ומטרוניתא שמסבים יחדיו, נמצא שבשבת אזי ביתנו הוא בחינת בית ה',

סעודתא דמלכא

הנה הסוד הנשגב של שבת קודש, שהשבת היא הרי יומו ושמתו של הקב"ה, ואינו יום שאירע בו דבר לישראל, אלא שהקב"ה משתף אותנו לעשות אותה יחד עמו, כביכול.

ופסגת עבודת השבת היא בסעודותיה, שהן סעודות ה', סעודות המלך שעורך לכבוד יום קדשו, כדאיתא בזוהר - 'אתקינו סעודתא דמלכא. דא היא סעודתא דקוב"ה' (מאמר הזוהר לסעודת ליל שבת). וכנסת ישראל שהיא בחינת 'מטרוניתא', מסבה עמו בסעודתו, כלשון חז"ל 'ממלך שיושב ומטרונה יושבת כנגדו' (מכילתא פרשת כי תשא).

ועוד איתא בזוהר שזמן העונג הוא 'הלולא דמלכא'

אסדר לדרומא מנרתא דסתימא ושולחן עם נהמא בצפונא ארשי

כלומר שבשבת יש לסדר את הבית בכל מה דאפשר שיהיה דומה לבית המקדש, מנורה בדרום ושולחן בצפון, וכן מובא בבאר היטב (סימן רסב) בשם האריז"ל, שיהיה השולחן של שבת בעל ארבע רגליים בדומה לשולחן המקדש. ומקורו בתיקוני זוהר - 'ושבת צריך לתקנא ביה פתורא בארבע רגליו, כגוונא דפתורא דלעילא, דאיתמר ביה 'זה השלחן אשר לפני ה', ועלה איתמר 'תערוך לפני שלחן', פתורא דקודשא בריך הוא דא שכינתא, וכו'. ובגין דא תקינו מארי מתניחין שולחן בצפון, ובר דליק לימינא כגוונא דלעילא, דאיתמר ביה מנורה בדרום, מיטה באמצעיתא' (תיקוני זוהר דף פד).

והמשמעות היא כאמור לעיל, שכל הבית נעשה בשבת קודש כביכול בית ה', בבחינת בית המקדש והקב"ה מזמין אותנו לעשות עמו את השבת, ואנו ישראל עמו - אשרינו שזכינו - מסבים עמו בסעודה.

אסדר לדרומא מנרתא דסתימא

אחד ממצוות השבת היא הדלקת הנר והיא חובה והחמירו בה מאד, ובגמרא ופוסקים הוזכרו כמה טעמים משום כבוד, משום עונג ומשום שלום ביתו.

אמנם מצינו שיש בה גם ענין יותר נעלה שהוא בחינת הדלקת נר לפני ה' דוגמת הדלקת המנורה בבית המקדש. וכן איתא להדיא בתיקוני זוהר 'ושרגא איהי דיוקנא דמנרתא' (תיקון כא הובא בכף החיים סימן רס"ג סק"ב). והנה ידועים דברי הילקוט שמעוני בפרשת בהעלותך - 'הקרבנות, בזמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם, שנאמר אל מול פני המנורה'. ועיין שם בהגהות 'זית רענן' (להמג"א) על הילקוט שכתב דהיינו נרות של שבת [וכן כתב ב'קדושת לוי' - חנוכה - קדושה שלישייתא. והרמב"ן בפרשת בהעלותך כתב שהכוונה לנר חנוכה].

[ועיין בבעל הטורים על התורה על הפסוק שנאמר במנורה להעלות נר תמיד (שמות כז, כ) - 'נר תמיד - בגימטריא בשבת', ובכך מצא רמז לנר שבת בתורה במצות המנורה, משום שעניינה אחד. ובפסיקתא זוטרתא (מדרש לקח טוב) איתא - 'אבל צריכין אנו לידע למה נסמכה פרשת הנרות למועדים ללמדך דברי רבותינו שאמרו הדלקת נר בשבת מצוה לפיכך נסמכה למצוות שבתות ומועדי ה', והיינו בפרשת אמור].

והנה דבר זה נכלל במה שנתבאר בדברי האריז"ל

ועל כן אנו מכינים את ביתנו דוגמת בית המקדש, וכל הסממנים הנעשים לכבוד שבת יש בכל אחד מהם גם ביטוי להשראת השכינה. [ובשם הס"ק מסלונים מובא - 'ביו"ט מצטמצם האין סוף ב"ה לכל ישראל וכו', אבל שבת היא בבחינת מלך שהכניס את העני לארמונו' (תורת אבות שבת אות סט). ובלשון דומה - 'שבת היא בבחינה זו שהמלך מכניס את בנו להיכלו וכו' אבל יו"ט הוא בבחינה שהקב"ה יורד אליו במקומו' (שם אות קסט)].

וכלומר, שבשבת אנו מכינים להקב"ה את ביתנו שיהיו בבחינת בית לה', כמטרוניתא המכינה את הבית למלך. אם כן, הבית היהודי נעשה בשבת קודש בית ה', והקב"ה מכניס אותנו לביתו לעשות עמו את השבת, ולכך ביום השבת אנו נמצאים בהיכל המלך וכלשון האריז"ל בזמירות לסעודת שלישייתא - "בני היכלא".

והוא אשר יתבאר להלן בזמור זה, שאנו עושים את כל הסממנים שמבטאים את היות הבית והסעודה, בית ה' וסעודת ה'.

דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין

סעודת הלילה נקראת סעודת 'חקל תפוחין קדישין', כי ה'שדה' הוא משל לשפע מאת ה' הקיים בבריאה, והנה ביארנו (ב'ן מלך - שב"ק' שער א מאמר ז) שענין "ברכת השבת" עיקרו בפרק הזמן של ליל שבת, שהוא שעת 'ברכה', והנה עיקר בחינת השגת השבת הוא בהופעת השפע האלוקי בבריאה, בהיותה כולה מתוקנת ומלאה ברכת ה'.

ומקור הדברים הוא בזוהר, דהתם איתא שילי שבת הוא זמן 'ברכה' - 'בעי לסדרא פתורא, ולא תקנא סעודתא בליליא דשבתא וכו', דהא בההוא זימנא אזדמן ברכה, לאתברא כל שיתא יומין דשבתא'. ובהמשך - 'ביה בליליא מתברא מטרוניתא וכולהו חקל תפוחין, ומתברא פתוריה דבר נש' (מאמר הזוהר לליל שבת).

ואכן בזמור זה מתוארים התיקון והשלימות שישנם בעולם בשבת קודש - 'צווחין אף עקתינן בטלין ושבתינן, ברם אנפין חדתינן. ורוחין עם נפשין'. שזה מענין ברכת השבת.

וכן מאריך ביותר במיני המעדנים והתענוגים של שבת. 'לאפשא זינין, ונונין עם רחשין. בחמרא גו כסא, ומדאני אסא'. וכן עוד ריבוי ענייני חשיבות בסעודה - פתורא, ומנרתא, נהורא ועטורין.

הללו - 'אסדר לדרומא מנרתא דסתימא ושולחן עם נהמא בצפונא ארשינ'. והוא מצד הענין הנשגב שמתקיים בשבת כאמור, שעם ישראל מסב על שולחנו של הקב"ה, 'כמלך ומטרוניתא המסבים זה עם זה' והקב"ה מזמין אותנו לאכול על שולחנו, ועל כן עושים את כל סממני בית ה', והנרות הם דוגמת המנורה שבמקדש.

בחמרא גו כסא ומדאני אסא

יש נוהגים על פי האר"י לברך על הבשמים לפני קידוש, והטעם שהוא מענייני כבוד שבת ומברכת השבת, שמצוה לאדם להוסיף כפי כוחו כל ענייני עונג בשבת ובכלל זה מיני ריח ובשמים. [ענין זה שונה במהותו מענין הבשמים של הבדלה, כי במוצאי שבת הבשמים באים כחיזוק להשיב הנפש, אולם בשבת אדרבה הם באים משום בישום ועונג, מתוך רוחב לב והתרוממות הנפש.]

שכינתא תתעטר בשית נהמי לסטר

כלומר שעל פי הסוד יש לסדר בשבת י"ב לחמים שש ככרות לכל צד, וכן תיקן בזמירותיו לסעודת צפרא דשבתא - 'יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי'. והנה גם זה הוא כענין לחם הפנים, דוגמת בית ה', וכמו שנתבאר כאן לגבי שולחן בצפון ומנורה בדרום.

ואיתא דאף מי שאינו מניח י"ב לחמים, נהגו להניח בשבת לחמים ארוכים דוגמת אות ו', שהוא כנגד שש חלות לכל צד, והוא המשך הזמר - 'בוין תתקטר'.

[ויש להעיר על אלו שנוהגים לעשות חלה אחת העשויה מי"ב לחמים, שמכיון שמצרפים עוד חלה עבור לחם משנה, אם כן נמצא שהם י"ג לחמים. ועדיף לעשות שני חלות של ו', ועוד שראוי לעשותם כלחם הפנים שהיו שתי מערכות של שש שש. ואכן כן הוא לשון הארז"ל 'בשית נהמי לסטר', פירוש שש לחמים בכל צד.]

הכמה ומוסר

אוהב שלום ורודף שלום

מעדיף כך וזה מעדיף כך, ושני הדעות צודקות [וכל אחד כיוון מחשבתו הוא כפי שורש נפשו, וזו היא דרכו היאותה לו והנאותה עבורו]. גישה זו היא משורת הדין, ואינה מצד מידת הווייתו, כי כשם שזכותך לסבור כפי דעתך, כך עליך להגן גם על זכותו של בר פלוגתתך לסבור כפי דעתו.

ואל יחר לו לאדם על כך שישנם דעות שונות משלו, אלא אדרבה צריך להשכיל להיות רוחו נוחה מזה שיש ריבוי דעות ומגוון השקפות [ועיין בגמרא (ברכות נח.) שקבעו חז"ל ברכה ושבח להשי"ת על ענין זה], עד כדי שתהא לו קורת רוח ונועם ממה שכל אחד מצליח למצוא את דרכו המיוחדת לו.

לדון לכף זכות

גישה נוספת לבוא לידי מצב של שלום, הוא לדון לכף זכות, למצוא הצדקה למעשה הזולת. וגם כאשר לא ימצא, יתבונן בכך שלעולם לא יוכל להגיע לחקר כל סוגי הסיבות אשר יכולים להביא את חבירו לעשות או לומר כך, ואין אדם יכול לרדת לסוף דעתו של חבירו, ושמה לא התכוון כלל לתוצאה זו, ושמה יש חלקים נוספים הנסתרים מעיניו. וגם להתבונן במה שאמרו חז"ל כי אין לו לדון את חבירו עד שיגיע למקומו, והרי לעולם אין ביד אחד לעמוד בתחום

דרגה ראשונה בשלום - שורת הדין

מן המידות היסודיות שנאמרו בעניינים של בין אדם לחבירו, היא מידת השלום, וכדאמרו חז"ל 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום' (עוקצין ג,יב). 'השלום' הוא ערך נשגב כשלעצמו, וכמו שאמר דוד המלך 'בקש שלום ורדפהו', וכדמצינו בשלום הוא שמו של הקב"ה. 'שלום' היינו לא רק זהירות מפגיעה בזולת, אלא עצם הדבר להיות בשלום עם הבריות. כי אין די לו לאדם שיתהלך במישור ובמשפט לפי דעתו, שלימות המידה היא כאשר ישכיל להתהלך בשלום עם הכל, הן בביתו, הן עם מכריו וכל סביבתו.

הדבר הראשון הנחוץ בכדי שישכון שלום, הוא להבין כי גם זולת יש דעה משלו, ואל לו לאדם לפגוע בזכות חבירו לחוות דעה ולחשוב כפי דעתו. יש לו לכל אדם הזכות המלאה לקבוע את דעתו, ואת רצונותיו, ואת שאיפותיו, ואת העדפותיו. מתוך השקפה זו יתישרו מאליהם רוב ההדורים המתרחשים בין בני אדם, הנובעים מעצם טבעם השונה, וכפי שאמרו - 'כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות' (במדב"ר כא,ב, תנחומא פנחס י'). שכן מה מקום לוויכוח ומריבה, ראובן מבין כך ושמעון מבין כך, זה

הזולת על כל פרטיו. ואם אין די לו בזה, ידון אותו לכף זכות מתוך התחשבות וחמלה, ויתבונן במחשבתו שכן אדם איננו מלאך, אולי היה בשעת צערו וחולשתו, ואולי הנגיעה משחדת את עיניו. וכשם שהיה מוצא צידוק לעצמו בכל מיני טעדיק.

הדרגה הרמה - וויתור בלב שלם עבור השלום

ואף שכל אלו הם אמת ויושר כשלעצמם, ועליהם לעלות בלב אדם חכם והגון בעת הצורך, אמנם כל זה עדיין אינו מדרגת השלימות במידת השלום. כי בקשת השלום האמיתי היא, שאפילו כאשר באמת פגע בו חברו והתנהג בצורה בלתי ראויה, ואין שום לימוד זכות עליו, גם אז משלים בלבו למען השלום, ועבור השלום מוכן הוא לוותר ולהבליג כאילו לא היה. אבל לא באופן שבליבו יוותרו רגשות זעם וביקורת, [ובעת מצוא יפקוד עליו אותו עוון..] כי זה עדיין אינו בגדר 'שלום' אמיתי. אלא כאשר הוא מעביר על מידותיו ואינו שומר טינה כלל. כלומר שלמען השלום הוא מתעלם ומוחה אותו מדעתו כליל בסלחנות, ולבו נקי מהרגשה כלשהי שמגיע לו פיצוי על כך, אלא וויתור מלא ומושלם עבור הערך הנעלה של השלום, ורק אז הרי הוא במדרגת 'בקש שלום ורדהו'.

והדרגה הרמה ביותר בזה, הוא להיות 'אוהב שלום', כלומר שהוויתור וההשלמה לא יבואו רק מצד חובת המצוה או משום הרצון לשלימות, אלא מתוך אהבתו את השלום, וכמו שאמרו (פרקי אבות א, יב) 'הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום'.

את והב בסופה

ואף המחלוקת בדברי תורה בין החכמים, אף שכל אחד סובר בניגוד לדעת זולתו, השלימות האמיתית בזה היא כאשר מכירים בזכות הדעות השונות. ובאופן זה דווקא מתוך חילוקי הדעות עולה האמת ומתבררת, והמחלוקת מביאה את השלום גם בהלכה. וכמו שאמרו בגמרא (קדושין ל:): 'אמר רבי חייא בר אבא, אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה, ואינם זוים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר את והב בסופה, אל תקרי בסופה אלא בסופה'.

והנה מילתנו אמורה זה מכבר שבכל מקום שמצאנו שדרשו חז"ל מקרא על דרך הרמז, הרי אם ראתה תורה לרמזו בפרשה זו, בודאי דומה הוא בתוכנו לענין שבו עוסקת הפרשה. ויש לעיין ברמז זה, מהו המקשר בין שני ת"ח העוסקים בתורה לענינו של תוכן הכתוב 'את והב בסופה'.

והנה מעשה הנס במלחמה זו מתואר במדרשי חז"ל (במדבר רבה פרשה יט) 'ומה הם נסים של נחלי ארנון וכו'... ודרך של ישראל לעבור בתוך הנחל, נתכנסו כל האומות לשם, אוכלוסין שאין להם סוף, ישבו מקצתן בתוך הנחל, והנחל מלמעלן עשוי מערות וכנגד המערות הר שכנגדו עשוי סלעים סלעים כגון שדים, שנאמר ואשד הנחלים. נכנסו האוכלוסין לתוך המערות ואמרו כשירדו ישראל לתוך הנחל, אלו עומדין לפניהם שבתוך הנחל ואלו למעלה מן המערות ונהרוג את כולם, כיון שהגיעו ישראל לאותו מקום לא הצריכן לירד למטה מן הנחל, אלא רמז להרים ונכנסו שדים של הר זה לתוך המערות ומתו כולם, והקיפו ההרים ראשיהם זה לזה ונעשו דרך כבושה, ולא נודע אי זה הר נסמך לחבירו'.

ונראה לבאר, כי הדמיון בין מעשה זה של התקרבות שני ההרים המקבילים לבין מימרא דר' חייא בקדושין, הוא על דרך המשל: בשעה ששני תלמידי חכמים חולקים זה עם זה, דעותיהם מפולגות, שיתותיהם מנוגדות והפוכות, ודומה להם כאילו שבכל מקום שיש לזה "בליטות" - יש לזה "שקיעות". אז, נעשים אויבים זה את זה. ברם, אינם זוים ממשאם ומתנם בדברי תורה, עד שמתקרבים שני הצדדים ודעותיהם זה לזה, ונוכח כל אחד מהם לראות שדווקא "בליטותיו" של זה משלימות וממלאות את "שקיעותיו" של זה. ומעתה, לא זו בלבד שהושלמו ההדורים ביניהם וכבר אין איבה ביניהם, אלא אדרבא, נמצאו למדים שע"י ניגוד הדעות חדרו זה את זה בהלכה, ודווקא מכוח זה מתקבלת עליהם מסקנא מכוונת לאמיתה של תורה, ונעשים אוהבים זה את זה.

התודה והברכה לידידנו הכבדים מתומכי מכונו

שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב **אליעזר** ב"ר מיכל **לוצקין** שליט"א

לרגל היכנס בנו לעול תורה ומצוות

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב **יעקב לייב** ב"ר משה **קלצקי** שליט"א

לרגל הולדת הבת

'וספרתם לכם'

לרגל ימי ספירת העומר וחג השבועות הבאים עלינו לטובה הננו להודיע כי תודה לה' אחר מאמצים שוב ניתן להשיג את הספר שנעדר מזה זמן ממדפי החנויות והמכון

אוצר בלום של דברי תורה והדרכה בעבודת ה' בענייני המועדים

ועתה הודפס במהדורה חוזרת
"בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות"

הספרים מופצים עתה אצל משווקי הספרים ברחבי הארץ וכמו כן ניתן להשיגם אצל הנציגים בקהילות או בתיאום מיוחד עם הנהלת המכון

שאלות יסודיות העולות בענייני ספירת העומר:

- מה הטעם למצות ספירת העומר, ולשם מה נצרכים שני חישובים, הן מנין הימים והן מנין השבועות.
- מה הטעם שכתבה תורה 'וספרתם לכם ממחרת השבת' ולא כתיב 'ממחרת יום טוב'.
- כיצד אירע הדבר שדווקא תלמידי רבי עקיבא נכשלו במה שלא נהגו כבוד זה בזה.
- האם יש סיבה לכך שדווקא ב"ג בעומר פסקו מלמות ומה השמחה בכך.
- איך משתלב 'זמן מתן תורתנו' שקבעו חז"ל בתפילה עם הכתוב בתורה שחג השבועות הוא 'חג הקציר'.

את התשובות לכך ולעוד שאלות רבות תמצא בספר:
'בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות'

בברכת התורה

הנהלת "מכון כתבי בן מלך"

בית החכמים
 ביטוחים לוצקין

בחסות

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
 נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com